

شورای عالی حوزه ی قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران
مدرسه ی علمیه الزهرا (سلام الله علیها)
شهرستان مینودشت

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان :

مدیریت خانوادگی حضرت زهرا (سلام الله علیها)

استاد راهنما :

سرکار خانم زینب نوری مقدم

پژوهشگر:

نجمه میر

شهریور ۱۳۹۴

تحمیدیه:

خداوندا!

آینه‌ی دل را به نور اخلاص روشنی بخش، و زنگار شرک و دویینی را از لوح دل پاک گردان و
شاهراه سعادت و نجات را به بیچارگان بیان حیرت و ضلالت بنمایان و ما را به اخلاق کریمانه
آراسته گردان، لشکر شیطان و جهل را از مملکت قلوب ما خارج کن و عاقبت کار ما را قرین
سعادت گردان!

«آمین»

تقدیم به

همه کسانی که لحظه‌ای بعد انسانی و وجدانی خود را فراموش نمی‌کنند

و بر آستان گران سنگ انسانیت سر فرود می‌آورند

و انسان را با همه تفاوت‌هایش ارج می‌نهند.

تقدیر و تشکر

شایسته است بدین وسیله از زحمات استاد راهنمای گرانقدر خودم خانم نوری مقدم راهنمایی‌ها و کمک‌های شایسته‌ی ایشان در تکمیل این پایان نامه و کلیه اساتید و مسئولین محترم حوزه علمیه الزهرا (سلام الله علیها) مینودشت و به خصوص مادر گرامی و تمامی دوستانی که مرا در به اتمام رساندن این پژوهش یاری رساندند، کمال تشکر را داشته باشم و امیدوارم تحقیق‌های اینجانب و نتایج علمی آن بتواند پاسخی برای تلاش‌های خستگی‌ناپذیر این عزیزان گرانقدر بوده و توانسته باشم به سهم خودم گامی در جهت پیشبرد اهداف آموزشی و ارتقاء سطح علمی حوزه و رشته تحصیلی خودم برداشته باشم.

چکیده

پژوهش حاضر با عنوان مدیریت خانوادگی حضرت زهرا (سلام الله علیها) با هدف تبیین مدیریت خانوادگی حضرت زهرا (سلام الله علیها) انجام شده است. روش تحقیق کتابخانه‌ای بوده و ابزار جمع‌آوری اطلاعات فیش بوده است.

فاطمه زهرا (سلام الله علیها) نمونه کامل در همسررداری خویش بوده است. آن حضرت حسن سلوک با همسر و صبر و بردباری را رعایت کرده و همسر خویش را به خیرات دعوت می‌کرد. از ویژگی‌های تربیتی حضرت زهرا (سلام الله علیها) می‌توان به وراثت و آموزش عملی قبل از گفتار اشاره کرد. برخی از هدف‌های تربیتی فاطمه زهرا (سلام الله علیها) تساوی محبت به کودکان و احترام به شخصیت کودک و همسان بودن با او و تشویق کودک است و آنچه که قرآن و پدر بزرگوارشان تعلیم داده‌اند. از مهم‌ترین روش‌های تربیتی حضرت نام‌گذاری شایسته، توجه به حضور و غیاب، رعایت عدالت و مساوات بین فرزندان، مأنوس نمودن فرزندان با مسجد و نماز، ایجاد روحیه جهادی و دشمن ستیزی در فرزندان است.

زهرا اطهر (سلام الله علیها) در ایثار و انفاق گوی سبقت را از همه بانوان ربوده است. بخشش اموال در عین نیازمندی، حتی گرسنگی خود و فرزندان و لقمه‌ای را از گلوی خود زده‌اند تا گرسنگان و فقیران را از درب خانه خود دست خالی برنگردانند. ساده زیستی حضرت حتی در زمانی که فدک ارزش اقتصادی زیادی داشت و در دست حضرت بود و قناعت در عین وفور از ویژگی‌های حضرت فاطمه (سلام الله علیها) بود.

زهرای مرضیه (سلام الله علیها) در امر خانه‌داری نمونه‌ای بی‌نظیر بود. آن حضرت به بهداشت منزل اهمیت فراوانی می‌داد و همواره خانه را جارو می‌کرد، گندم آسیاب می‌کرد به طوری که دست‌هایش پینه می‌بست و هم چنین به بهداشت فردی و ظاهری خویش که خود را برای

در راستای مدیریت صحیح و پیاده‌سازی ساده‌زیستی و اینکه جامعه با تورم بالایی رو به روست و خانواده‌ها با تأسی از فرهنگ غرب رو به تجملات و اجناس پر زرق و برق آورده و فشار زیادی بر اقتصاد خانواده‌ها وارد شده است. لکن الگویی همانند فاطمه زهرا (سلام الله علیها) که در زندگی‌شان تدابیر اقتصادی خاصی داشته‌اند می‌تواند به خانواده‌ها کمک بسیار خوبی باشد برای صحیح و بهتر زندگی کردن همراه قناعت و حتی قناعت در عین وفور، ساده‌زیستی و ایثار و مهرورزی به دیگران.

خانه‌داری و حضور زنان در خانه نقش اصلی برای بانوان است و اهمیت زیادی دارد چرا که گاهی بانوان از آن غافل می‌شوند و این کانون گرم از هم پاشیده شده که حَقاً آثار نامطلوب آن قبل از همه خود زنان را تهدید می‌کند. توجه فاطمه زهرا (سلام الله علیها) به امر خانه‌داری، بهداشت منزل، نوع تغذیه خانواده حائز اهمیت است که چگونه با سرپنجه تدبیر و محبت به اداره امور می‌پرداخت و به اهل خانه صفا، صمیمیت و لطف می‌بخشید. پذیرفتن ارزش کار در خانه برای بانوان، نه به عنوان یک عزلت اجتماعی بلکه به معنای یک حضور شرافتمندانه برای تربیت نسل، برای ایجاد آرامش در یک کانون بهشت‌گونه، برای پاسداری از خانواده به عنوان زیربنای ساختار اجتماعی، از ارجمندترین کارهای بانوان است. بانوانی که می‌توانند با برنداشتن اضافه‌کاری در اداره و یا در صورت عدم نیاز به اشتغال در بیرون منزل، به رتق و فتق امور درون منزل پرداخته تا خستگی را از تن اعضای خانواده بیرون کنند و نشاط خود را به همسر و فرزندان منتقل و باعث ایجاد آرامش و تربیت نسل سالم در جامعه شوند.

پیشهادات

در راستای پیاده‌سازی مدیریت حضرت زهرا (سلام الله علیها) در زندگی افراد لازم است اقدامات متعددی صورت گیرد. از جمله:

۱- افراد با مطالعه زندگی نامه حضرت زهرا (سلام الله علیها) با شیوه‌های مدیریتی ایشان آشنا شوند. و تلاش نمایند تا این شیوه‌ها را در زندگی خود به کار گیرند.

۲- مبلغان و علمای دینی تلاش کنند تا از طریق نوشتن کتاب و سخنرانی زندگی حضرت زهرا (سلام الله علیها) را به عنوان الگو برای افراد جامعه تبیین نمایند.

۳- رسانه‌ها و تلویزیون با ساخت فیلم و سریال از ابعاد مختلف حضرت زهرا (سلام الله علیها) تلاش کنند تا افراد جامعه شناخت بهتری از زندگی و شیوه‌ی رفتار و سلوک حضرت زهرا (سلام الله علیها) به دست آورند.

فهرست منابع

* قرآن.

* نهج البلاغه.

۱. ابی‌الحدید، ابن، شرح نهج‌البلاغه، ترجمه غلامرضا لایقی، ج ۱۶، نشر نیستان، ۱۳۹۱.
۲. احمدی، حبیب‌الله، فاطمه (سلام الله علیها) الگوی زندگی، چاپ هشتم، قم، نشر فاطمیا، ۱۳۸۰.
۳. احمدی، حسین، در سنگر عفاف، چاپ اول، قم، مرکز تحقیقات اسلامی سپاه، ۱۳۷۸.
۴. ارگانی بهبانی حائری، محمود، نقش عشق، چاپ اول، قم، دارالموده، ۱۳۸۵.
۵. پورآقای، محمود، چشمه در بستر، چاپ چهارم، نشر حضور، ۱۳۸۴.
۶. حرعاملی، محمد بن حسن، وسائل شیعہ، قم، انتشارات موسسه آل‌البیت، چاپ دوم، ۱۴۱۴ ق.
۷. حسینی شاهرودی، محمد، اداره منزل، چاپ دوم، تهران، نشر سازمان تحقیقات خودکفایی بسیج، ۱۳۷۹.
۸. _____، اسوه اخلاق، چاپ اول، تهران، نشر سازمان تحقیقات خودکفایی بسیج، ۱۳۷۶.
۹. حسینیان قمی، مهدی، زخم خورشید، چاپ اول، تهران، نشر امیر کبیر، ۱۳۷۹.
۱۰. حمومی، یاقوت، مجمال‌البلدان، ترجمه علی نفی، منزوی، ج ۵ و ۶، نشر سازمان میراث فرهنگی کشور، ۱۳۸۳.
۱۱. خاتمی، احمد، سیمای فاطمه (سلام الله علیها) از دیدگاه امام خمینی (رحمه الله علیه)، ۱۳۷۱.
۱۲. خامنه‌ای، علی، سخنان گرانبار مقام والای ولایت، ۱۳۷۰.

۱۳. دشتی، محمد، امام علی (علیه السلام) و اخلاق اسلامی، چاپ اول، قم نشر موسسه فرهنگی تحقیقاتی امیرالمومنین علیه السلام، ۱۳۷۹.
۱۴. _____، فرهنگ سخنان حضرت فاطمه (سلام الله علیها)، چاپ اول، قم، نشر مشهور، ۱۳۸۰.
۱۵. رحمانی همدانی، احمد، فاطمه زهرا سرور دل پیامبر، ترجمه مهدی جعفری، چاپ دوم، تهران، نشر منیر، ۱۳۸۶.
۱۶. رشاد، علی اکبر، دانشنامه امام علی (علیه السلام)، ج ۱۰، چاپ دوم، تهران، نشر سازمان پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۲.
۱۷. رشاد، علی اکبر، دانشنامه امام علی (علیه السلام)، ج ۸، نشر دانش و اندیشه هنر. بی تا.
۱۸. سالاری فر، محمدرضا، درآمدی بر نظام خانواده در اسلام، چاپ سوم، قم، نشر هاجر، ۱۳۸۸.
۱۹. سبحانی، جعفر، فرازهایی از تاریخ اسلام، چاپ سوم، نشر مشعر، ۱۳۷۳.
۲۰. ضیاءآبادی، محمد، زهرای بتول، راز پنهان رسول، چاپ اول، تهران، نشر بنیاد خیریه الزهرا، ۱۳۸۷.
۲۱. علیرضا، حسینی، فدک معتبرترین سند تاریخ، چاپ سوم، قم، نشر دلیل ما، ۱۳۸۱.
۲۲. غرویان، ح- حق جو، ن- تربیت فرزند، قم، نشر مرکز فرهنگی انتشاراتی المهدی، بی تا.
۲۳. قائمی، علی، خانواده و تربیت کودک، تهران، نشر امیری، ۱۳۶۰.
۲۴. _____، در مکتب فاطمه (علیها السلام)، چاپ ششم، قم، نشر امیری، ۱۳۷۷.
۲۵. لقمانی، احمد، همسران، زندگی؛ الگوی بالندگی، چاپ اول، قم، نشر پارسایان، ۱۳۷۹.
۲۶. مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۲۹، بی جا، بی تا.

۲۷. نیشابوری، محمد، فضائل فاطمه (سلام الله علیها)، ترجمه مجید آقاخانی و علی علوی،

چاپ اول، کاشان، نشر شاسوسا، ۱۳۸۹.

۲۸. نیلی پور، مهدی، فرهنگ فاطمیه، چاپ اول، اصفهان، نشر رزمندگان اسلام، ۱۳۷۷.

۲۹. وانی (خانم)، سیره تربیتی اخلاقی حضرت زهرا (سلام الله علیها) در خانواده، ۱۳۶۹.

۳۰. انجمن اولیا و مربیان و دیگران، "کلامی برای مهر"، پیوند، چاپ اول، هوشنگ، موفق

اردستانی، نشر انجمن اولیا و مربیان، تهران، ۱۳۷۸.